

בו כרת. ע"ע הגהות משל"מ שם; שבט הלוי ח"ה קונטרס המצוות כד. וכן שאר ראשונים כתבו שאין בו כרת, וכ"ה בתוספתא ובתו"כ.

יש מי שכתב שמסית ומדיח, מכשף, נביא שקר ועדים זוממים – מחייבי כריתות הם [שהרי אמרו בגמרא שאין בשגגתם חטאת מפני שאין בהם מעשה ולא אמרו מפני שאין בהם כרת] (עפ"י הרא"ם ויקרא ד). ואין כן דעת שאר הראשונים (עתוס' כתובות לו: וזכרים מט. פירוש הראב"ד לתו"כ חובה א; מאירי סנהדרין סג. ועוד. וע"ע חשק שלמה כאן).

במקום אחר (שבועות יג.) אמרו שהפורק עול ומפר ברית ומגלה פנים בתורה שלא כהלכה – בכרת. וי"א שהדבר שנוי במחלוקת תנאים. וי"מ שהפורק עול היינו ע"ז, ומפר ברית היינו מילה. ומגלה פנים – אינו ב'כרת' ממש (עפ"י שטמ"ק). ובכל אופן אין באלו קרבן כיון שאין בהם 'לאו', ואפשר שלכך לא מנאם תנא דמתניתין (עתוס' יבמות ט. ד"ה מה עבודת; יומא פו).

ועוד יש 'כרת' מדברי קבלה, ואין בו חטאת בשוגג; הנועל נכרית בפרהסיא, או אף בצנעה (ע' סנהדרין פב. ובראשונים). וכן יש עוד כיוצא בזה (ע' שבועות יג 'כי דבר ה' בזה... [ובהמשך כתיב 'הכרת כרת'] – זה הפורק עול ומגלה פנים בתורה... זה המיפר ברית בשר). ולא נמנו במשנתנו לפי שאין בהם לאו, או מטעם אחר. ע"ע בשיטמ"ק כאן; תוס' יומא פו. ויבמות ט. שער הגמול לרמב"ן; שערי תשובה לרמב"ן יונה ג, קכא.

ב. כל חייבי כריתות שאין בהם מיתת בית דין, יש בהם מלקות במזיד והתראה, מלבד פסח ומילה שהן מצוות עשה [וכן לאוין שאין בהם מעשה]. וכיון שלקו נפטרו מידי כריתתן (כן סתמה המשנה במכות יג, וכן דעת ר' ישמעאל ור' עקיבא. וכן הלכה). ורבי יצחק חולק ואומר לכך יצאה כרת באחותו, לדונה בכרת ולא במלקות, וממנה למדים לדעתו לשאר האיסורים.

דפים ב – ג

ב. א. מה דינם של חייבי כריתות בשגגה וב'לא-הודע'?

ב. עשאו בהעלם אחד – כמה חטאות הוא חייב?

א. חייבי כריתות, חייבים על שגגתם חטאת קבועה ועל 'לא הודע' שלהם – אשם תלוי. מלבד מטמא מקדש וקדשיו – שהשוגג דינו בקרבן עולה ויורד ואין שם אשם תלוי. דברי ר' מאיר.

חכמים אומרים: המגדף אינו בחיוב קרבן, לפי שאינו עושה מעשה (ונאמר תורה אחת יהיה לכם לעשה בשגגה). ורבי עקיבא (ז) חולק וסובר שמגדף מביא קרבן.

בעל אוב; לדעת חכמים אליבא דריש לקיש (ג); אינו מביא קרבן לפי שאין שם מעשה גדול אלא הקשת זרועות, מלבד במקטר לשד [על מנת לחברו ולא לעבדו].

מדברי הרמב"ם (שגגות א, ד) נראה שפסק כרבי יוחנן שבעל אוב חייב בכל אופן [אלא שצריך עיון שבהלכות עכו"ם (ו, א) נקט רק אופן שמקטיר ועושה מעשה. ל"ה].

פסח ומילה – אין בהם קרבן בשגגה (ואפילו רבי עקיבא המחייב קרבן בלא מעשה, אין מחייב אלא בחטא שעוברים אותו במחשבה עכ"פ, אבל לא בהימנעות ממצוה. עפ"י אבני נזר או"ח שכה, ג, שעט, ז).

היו ראשונים שכתבו שהמעלה בחוץ בשגגה פטור מחטאת, ממייעוט מיוחד. והראשונים דחו דעה זו מהלכה (ערמב"ן ומאירי קדושין מג).

ב. עשאן כולם בהעלם אחד – חייב על כל אחת ואחת. בתחילה אמר רבי יוחנן ללמוד זאת מכך שיצאה כרת באחותו מכלל כל העריות – לחלק, והוקשו כל העריות לאחותו (מדר' יונה), מה אחותו חייבים עליה בפ"ע אף כולן כן. ולבסוף הסיקו ללמוד מואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב (אשה' – מיותר (רש"י), ודורשים 'ואל אשה' על כל העריות הכתובות בסמוך לעיל. ע' ר"ג) – לחייב על כל אשה ואשה.

הוא הדין לבא על אשה ואמה ואם אביה, חייב על כל אחת ואחת, הגם שאין מפורש

לאו נפרד בכל אחת (עפ"י הרמב"ם שגגות א, ד, ד, א).

ואפילו כמה שמות בגוף אחד, חייב על כל שם ושם וכדלהלן.

בחילול שבת, אם עשה בשגגת מלאכות ובודון שבת – חייב חטאת על כל מלאכה ומלאכה. וכן הדין בעבודת כוכבים, בודון עכו"ם ובשגגת עבודות [וישנה דעה (ע' סנהדרין סב). שאין חילוק עבודות בע"ז].

ואפילו במעשה אחד, אם כלולים בו כמה מלאכות – חייב על כל אחת ואחת (ע' רמב"ם שבת

ח, ד וקרית ספר שם).

וכתב המנחת-חינוך (כו, ט) שהוא הדין בע"ז, אם דרכה לעבדה באחת מארבע עבודות, ועבדה

בה – חייב שתיים, משום עבודה כדרכה ומשום ד' עבודות. ולכאורה נראה שאין הדבר מוכרח. וצ"ע.

ואם היה שוגג בשבת כגון סבור שהוא יום חול, או בעבודת כוכבים כגון באומר מותר או שסבר שמותר לעבדה מאהבה ומיראה [לדעת האומר שאסור], או תינוק שנשבה לבין הנכרים וידע בעיקר דין ד' עבודות אך לא ידע שעכו"ם מסוימת בכלל האיסור, או כגון שטעה על פי המקרא וסבר שאין איסור אלא באלהי כסף ואלהי זהב – אינו חייב אלא אחת על כל העבודות (ע"ע בסנהדרין סב).

המעלה קדשים בחוץ, אברי פנים עם אברי חוץ – מבואר בגמרא שחייב שתיים. [ולדברי רבי יוסי הגלילי (זבחים קו-קז), לעולם אין חייב על העלאת אברי חוץ בחוץ, שכבר נפסלו בשחיטה].

הרמב"ם השמיט הלכה זו ומשמע מדבריו שנקט להלכה לחייב אחת [ויש מי שכתב לתלות

דין במחלוקת רע"ק ורי"ש במקום אחר על מקור הדין] (וע' לחם משנה; משנה למלך מעה"ק יח, ו;

קרבן אורה זבחים קז).

דף ג

ג. מה דין חילוק חטאות לחוטא כמה חטאים בהעלם אחד, באופנים דלהלן:

א. שני לאוין וזכרת אחד.

ב. שתי כריתות ולא אחד.

ג. שתי מיתות ולא אחד.

א. שני לאוין וזכרת אחד – יש חילוק חטאת ביניהם, שהלאוין מחלקים, ואפילו בגוף אחד, ואפילו שם האיסור

דומה בכולן. כגון הבא על אחותו שהיא גם אחות אביו וגם אחות אמו (– שבא על אמו והוליד שתי בנות ובא

על אחת מהן והוליד בן, ועתה בא הבן על אחות אמו, שהיא גם אחותו (מאב) וגם אחות אביו) – חייב שלש (לכך יצאה

כרת באחותו. ולרבי יצחק יש לדרוש זאת מהמשך המקרא, ערות אחותו גלה. ולבסוף הביאו דברי ר'

אלעזר בשם ר' הושעיא ואמרו שאין צריך לדרשות אלו, שכל מקום שאתה מוצא שני לאוין וזכרת אחד

– חלק חטאת ביניהם).

הבא על אשת אביו שהיא אמו, נחלקו תנאים (בסנהדרין נג) האם חייב שתיים או אינו חייב אלא

משום אמו. והלכה כדעה ראשונה (רמב"ם איסו"ב ב, ב).

וכן נחלקו בחמותו שהיא גם אם חמותו ואם חמיו, האם חייב שלש (רבי יוחנן בן נורי) או אינו חייב אחת בלבד, שהרי אין בשלשתן אלא אזהרה אחת (אשה ובתה). כן דעת חכמים וכן הלכה (ע' להלן יד: ובשיטמ"ק; רמב"ם שגגות ד, ד).

וכן המפטם (- הרוקח) שמן במתכונתו וסך משמן המשחה בהעלם אחד - חייב שתי חטאות הואיל וחלוקים בלאוין (על בשר אדם לא ייסך ובמתכנתו לא תעשו כמהו) אעפ"י שאינם חלוקים בכרת (איש אשר ירקח כמהו ואשר יתן ממנו על זכר - ונכרת מעמיו).

כל זה אמור בשני דברים, כגון מפטם וסך או כגון הצטרפות איטורי עריות שונים באשה אחת, אבל דבר אחד שנאמרו עליו שני לאוין - אין בו חילוק חטאות אעפ"י שיש בו כמה מלקיות - כגון חלב המוקדשים אליבא דר' יהודה (עפ"י גמרא להלן ד: ובתד"ה מודה. וצ"ע אם רב ששת שם חולק על כך). ואפילו בשני מעשים, אם הם אותו שם איטור אינו חייב אלא אחת, כגון אוכל כמה סוגי דם שנתרבו לכרת, דם חולין עם דם המוקדשין, או חלב חולין עם חלב מוקדשין (עפ"י שטמ"ק ד; לקוטי הלכות).

ב. משמע לכאורה בסוגיתנו שאין בתורה שתי כריתות בלאו אחד.

מדברי כמה ראשונים נראה שאיטורי פיגול ונותר יש בהם שתי כריתות ולא אחד (ע' ספר החינוך רטו; תוס' להלן יא: ד"ה שאם), אך כנראה סוגיתנו אינה סוברת כן, אלא אזהרתם נפרדת. עפ"י הגר"ק שליט"א. ושמא יש לפרש דברי הגמרא ששתי כריתות ולא אחד - ודאי יש בהם חילוק חטאת, כדמצינו (במשנה יא:): שהאוכל נותר ופיגול חייב שתיים.

ג. שתי מיתות ולא אחת (ו'כרת' אחד); לרבי יוחנן, אין חילוק חטאות ביניהן, הלכך השואל באוב וידעוני בהעלם אחד - אינו חייב אלא חטאת אחת. ואילו לריש לקיש (כהסבר רב פפא ור' זירא) יש חילוק חטאות כיון שחלוקין במיתות (ואיש או אשה כי יהיה בהם אוב או ידעני - מות ימתו...), הגם שאינם חלוקים בלאוין (לא ימצא בך... ושאל אוב וידעני...). [אלא שמצד אחר אין כאן שתי חטאות - שסובר ר"ל שאין חטאת בידעוני כיון שאין בו מעשה כלל].

א. מבואר בסוגיא שלחכמים הפוטרים מגדף מחטאת, כל שכן ידעוני שאין בו מעשה כלל. ולרבי עקיבא שמחייב במגדף, נחלקו רבי יוחנן וריש לקיש האם מחייב חטאת בידעוני או פוטר. ומכל מקום במזיד חייב מיתה לדברי הכל הגם שאין בו מעשה (לקוטי הלכות).

ב. ברמב"ם (שגגות ד, א, ד) משמע שפסק כריש לקיש שמיתות מחלקות, ומה שפסק (עכו"ם ו, א) ובספר המצוות ל"ת ט) שהידעוני חייב חטאת, היינו רק באופן שעשה מעשה. והרמב"ן (ל"ת ט) כתב שהלכה כר' יוחנן.

ג. המנחת-חינוך (לה, ט) צדד שמחלוקת ר' יוחנן ור"ל אמורה גם בשתי מיתות שונות, ולפי זה הבא על נערה בתולה מאורסה שתי ביאות [או אפילו רק פרש באבר חי], שבביאה הראשונה דינו בסקילה ובשניה דינו בחנק שהרי כבר אינה בתולה, הרי בשוגג חייב לר' יוחנן אחת ולריש לקיש שתיים. 'וצריך לעיין בזה הרבה'.

חיובי שוכב ונשכב בוכור ובהמה - בסנהדרין נד.

חיוב חטאת על עבירה ללא מעשה; הגדרות 'מעשה', רבה וזוטא; דיני חובר חבר - שם סה.

חילוק חטאות בהקרבת קדשים בחוץ - בזבחים קז.